

GÖRMENİN BİR BAŞKA TARİFİ

Televizyonun karşısında sıkıntıyla zaman öldürdüğüm o akşam uykuya teslim olmak üzereyim ki, telefonum çalıyor. Anadolu'nun uzak bir köşesinde öğretmenlik yapan eski bir dostum arıyor beni. Kendisini hayli özlemiş olmalıyım, keyifli bir sohbete başlıyoruz. Hal hatır sormalar, karşılıklı şakalar bittiğinde dostum beni aramasının asıl nedenini açıklıyor.

“İstanbul’u gezmeyi düşünen bir arkadaşımıza rehberlik yapmanı istiyorum” diyor. “Tabii uygunsan.”

“Rehberlik mi?”

“Hayatında ilk kez İstanbul’a gelmiş olacak. Şu kadarını söyleyeyim, bu belki de onun en büyük hayali. Yardımcı olabilirsen buradaki tüm arkadaşları adına sana minnettar kalırız.”

İşlerimin yoğun olmadığını söylüyorum dostuma. Arkadaşına seve seve yardımcı olabileceğimi belirtiyorum. Sonrasında eklemeyen duramıyorum:

“Yalnız, gezdirmenin ötesinde fazla bir şey beklemesin benden.” diyorum gülererek. “Yani profesyonel rehberlerin yaptığı gibi her bir taşın ya da binanın yanında duraklayıp onu bilgilendiremem. Biliyorsun, böylesine bir merakım bu güne kadar hiç olmadı.”

“Buna ihtiyaç duymayacaktır, inan bana.”, diyor dostum. Konuşmasını sürdürüyor:

“İstanbul’u gezmek isteyen arkadaşımız uzaktan uzağa bir İstanbul hayranı. Konuyla ilgili bir bilgi yarışmasında birinciliği zorlayacak bir birikime sahip olduğunu da bilmeni isterim.” diye ekliyor.

“Demek öyle!”

“Elbette. Serdar, aslında bir tarih araştırmacısıdır. Arkadaşları tarafından çok sevilen biri olduğuna da belirteyim. Bahse girerim, şu üç günlük arkadaşlığınızda sen de seveceksin onu. Dediğim gibi, İstanbul’u avucunun içi gibi biliyor; her ne kadar hiç görmediyse de!”

“Pratik yapmak istiyor desene. diyorum şakacı bir biçimde.

“Sayende yapacaktır.”

Bir an için telefonda sessizlik oluyor. Dostumun dilinin ucunda olan ama söylemekten çekindiği bir şey var sanki. Sonunda bunu fark ettiğimi hissediyor. Daha fazla dayanamıyor ve bir çırpıda özetliyor:

“Son bir şey daha! Serdar arkadaşımız... âmâdır!”

“Âmâ mı dedin?”, diyorum şaşkınlıkla. “Yani gözleri görmüyor, öyle mi?”

“Kelimenin başka bir anlamı olduğunu sanmıyorum.” diyor telefondaki ses. Araya girmeme izin

vermeden devam ediyor.

“Senden rehberlik etmeni bu yüzden istiyoruz zaten. Yani senden asıl istediğimiz gezisi sırasında ona refakat etmen, bilmem anlatabiliyor muyum?”

“Bir dakika! Anlayamadığım bir şeyler var ve...”

“Bana bir iyilik yap ve bu konuda daha fazla soru sorma!” diyor dostum. Önerisiyle ilgili olarak olumsuz cevap verme hakkımın saklı olduğunu belirtmekten geri durmuyor.

Kafam bir anda karışıyor. Tanımadığım, üstelik gözleri görmeyen birine, o güne kadar hiç uğramadığı bir şehirde dolaşırken eşlik etmem isteniyor, öyle mi?

“Hâlâ orda mısın?”

Dostumun sesiyle kendime geliyorum. Akli başında ve ne istediğini bilen biri var karşımda. Benden böyle bir yardım istediğine göre, öncesinde fazlasıyla düşünmüş olmalı. Öyleyse şu an tereddütte kalmamdan daha berbat bir şey olamaz.

“Peki.” diyorum sonunda. “Gezisi sırasında ona refakat edeceğim!”

“Teşekkür ederim.” diyor dostum. Sanki o ana kadar tuttuğu nefesini bırakıyor. Ah! Sanırım bu görevi kabullenmem, gerek onun, gerekse diğer dostları için fazlasıyla önemli olmalı.

“Sana yeniden telefon edip Serdar’ın İstanbul’da olacağı gün ve saati bildireceğim.” diyor dostum. Bir kez daha teşekkür edip telefonu kapatıyor. Loş salonda bir süre hareketsiz kalıyorum. Birbiri ardına sökün eden düşünceler beni rahat bırakacak gibi değil. Öyle ya, tuhaf bir durumla karşı karşıyayım! Gözleri görmeyen birine İstanbul’da rehberlik etmem isteniyor! Yirmi yılı aşkın bir süredir bu güzel, bu eşi benzeri olmayan şehirde, İstanbul’da yaşıyorum oysa. Ne var ki yalnızlık insanın yaşadığı şehre şöyle alıcı gözüyle bakmasına da engel oluyor. Bakmak dedim, ne kadar komik! Hikayemi dinledikten sonra belki tüm bu peşin değerlendirmelerin, özellikle yalnızlığımın anlattıklarımın yanında ne kadar boş ve anlamsız olduğunu da fark edeceksiniz!

Sonunda işe eğlenceli bir yönden bakmaya karar veriyorum; evet, bu huyumu fazlasıyla severim! Tatsız da olsa bir olay ya da durumun mutlaka keyif barındıran bir yanı vardır, yeter ki bunu görme konusunda kabiliyetiniz olsun!

Dostum, geliş tarihi ve saatini bildirmek için aradığında, konuğumla ilgili olarak biraz daha bilgi sahibi oluyorum. Müstakbel konuğum otuz beş yıllık hayatında İstanbul’a bir kez olsun gelmemiş belki ama kelimenin tam anlamıyla bir İstanbul tutkunuymuş. Tarihiyle, doğasıyla hakkında çok şey bildiği bu güzel şehirle yakın temas kurma zamanının geldiğini düşünmüş sonunda. Bu göreve giderek ısındığımı fark ediyorum. Eh, diye düşünüyorum, benim için de değişik bir üç gün olacak demektir. Şu her günlük keşmekeş içinde bir kerecik olsun kafamızı kaldırıp çevremize bakabiliyor muyuz? İşte sana verilmiş bir şans! Şehrine bir konuk, dahası bir turist gözüyle bakmayı denesen fena mı olur!

Haydarpaşa’ya ulaştığımda beklediğim trenin istasyona girmesine yaklaşık yarım saate yakın süre var. Birazdan Serdar’ı karşılayacak, ardından kalacağı otele bırakacağım. Zaman geçirmek için dolaşmaya başlıyorum. Yenilenmiş vitraylarıyla, modern bekleme üniteleriyle Haydarpaşa bana son gördüğümünden bu yana oldukça değişmiş geliyor. Yolum uzun zamandır bu tarihi binaya

uğramamış olmalı. O sırada koca katar gürültüyle istasyona giriyor. Yolcular, o hiçbir zaman değişmeyecek olan telaşlı halleriyle vagonları boşaltmaya başlıyorlar.

Ortalarda yer alan bir vagonun bir görevlinin yardımıyla inmeye çalışan Serdar'ı tanımam hiç zor olmuyor. Uzun boylu, esmer biri. Elindeki küçük çantasına sımsıkı sarılmış, tam karşımda duruyor. Yüzünün ortasına yerleştirdiği siyah camlı kalın gözlüğü onun fiziksel durumuyla ilgili tek işaret belki de. Hızlı adımlarla ilerliyorum. Bir yandan da ona nasıl sesleneceğimi, kendimi nasıl takdim edeceğimi düşünüyorum. İlk şaşkınlığımı da o an yaşıyorum. Yürüdüğüm yöne doğru dönüyor. Kulakları ayak seslerime yoğunlaşmış sanki. İyiden iyiye yaklaştığımda elini uzatıp, adımı söylüyor. Tok sesi Haydarpaşa'nın duvarlarında yankılanıp yeniden bizim bulunduğumuz yere geliyor.

“Evet, benim. Merhaba Serdar!” diyorum elimi uzatırken. Boşlukta kalan elimi tutmasını boşuna bekliyorum. Bu konuda biraz daha gayret göstermem gerektiğini anlıyorum. Elini kavriyorum.

“Çok bekletmedik umarım.” diyor gülümseyerek. Siyah camların ardından bana bakıp bakmadığını, dahası görüp görmediğini ayırt etmek öylesine zor ki! Alışmam gerekecek sanırım.

“Hayır, tren tam zamanında geldi.” diyorum.

“Gecikmiş olsak bile bu durum sizin için kayıp değil, olsa olsa bir kazanç vesilesi olurdu aslında.” diyor bu kez. Ne demek istedi acaba diye düşünüyorum; ancak, yaşadığım tereddüdü fark etmiş olmalı ki, devam ediyor.

“Haydarpaşa'dasınız. İnsan burada geçireceği zaman için vesile olanlara teşekkür etmeli kanımca.” diyor.

“Eh! Ben de az önce uzun süredir Haydarpaşa'ya uğramadığımı düşünüyordum.”

Cevap vermiyor. Başını havaya kaldırıyor, bulunduğumuz yerde tam bir daire çizip mekanı inceliyor! Gözleri görmeyen bu adamın o anda koca istasyonu incelemekten başka bir şey yaptığını söylemek neredeyse imkansız gibi.

“Müthiş bir mimari gerçekten!” diyor beni ikinci kez şaşkınlığa uğratarak. Henüz bırakmadığı elimi kavriyor, ardından koluma girip devam ediyor.

“Bu mekan, İstanbul Bağdat Demiryolu Hattı'nın bizlere güzide bir armağanı aslında.” Vitraylarla bezeli büyük panolara doğru dönüyor. Elimde olmadan onun renkli camlardaki ışık oyunlarını dikkatle izlediğini düşünüyorum.

“Mekâna, İkinci Abdülhamit döneminde inşa edilmesine karşın Üçüncü Selim'in paşalarından biri olan Haydar Paşa'nın adının verilmiş olması ne kadar ilginç değil mi?”

“İlginçmiş gerçekten!” diyorum kekeleyerek. Evet, dostumun söylediği gibi, bir İstanbul bilgisiyle karşı karşıyayım anlaşılan.

“Her şey bir yana, Haydarpaşa batıyla doğuyu buluşturan demirden bir köprü! Aynı fikirde değil misiniz yoksa?”

“Bunu düşünmeliyim!” diyorum kısa bir tereddütten sonra. Serdar gülümsüyor. Küçük bir hareketle kolumdan kurtuluyor.

“Ne kadar aceleciyim, değil mi? İstanbul'dan önce sizin hatırnızı sormalyıldım aslında. Lütfen beni mazur görün!”

“Heyecanını anlıyorum.” demekle yetiniyorum.

“Öyleyse otele doğru yola çıkalım. Arabada konuşuruz.”, diyor Serdar. Bir kez daha koluna gidiyorum. Yapılmasının üstünden on yıl geçtikten sonra bir sabotaj neticesinde yanıp yeniden restore edilen bu eşsiz mekanı ağır adımlarla terk ediyoruz. Evet, bütün bu bilgileri az sonra Serdar’dan öğreneceğim!

“İlk günkü gezimiz Sultanahmet Meydanı’na olabilir mi?”

“Neden olmasın!” diye cevaplıyorum onu. Evet, kendisini gezgininin ellerine bırakmış bir rehberin itirafı bu. Gezimizin ilk günü için Serdar’ı otelden almaya gittiğimde konuşuyoruz bunları.

“O meydanda görecek ne çok şey var!”

Görecek ne çok şey var, diye içimden tekrarlıyorum. Bu arada, bir âmânın üstüne basa basa kullandığı “görmek” fiiline alışmam gerekiyor. Bir anlık suskunluğumun, henüz alışmadığım bir şaşkınlık barındırdığımı hemen fark etmiş olmalı ki düzeltme gereği duyuyorum.

“Kokularıyla, sesleriyle tam bir tarihsel şölen bizi bekliyor, eminim bundan.”

Doğrusu, bunun beklediğimden daha anlaşılabilir bir açıklama olduğunu hemen söylemeliyim. Taksikle yol alırken bir süre ikimiz de konuşmuyoruz Boğaz Köprüsü’nden geçerken rehberlik damarım kabarıyor ve onu uyarmak gereği duyuyorum.

“Köprü’de olduğumuzu biliyorum.” diyor. “Az önceki yoğun trafikten kurtulduk çünkü. Ama bunu bana hatırlatan asıl unsur, denizden gelen serin esintinin yüzümde gezinmeye başlaması.”

“Öyle mi! Beni şaşırttın gerçekten?” diyorum. Taksinin arka camını bir parça aralamış olduğunu fark ediyorum.

“Bebek sırtlarından kopup gelen erguvan kokusunun bana kadar ulaştığını söylesem yine şaşırrı mıydın?” diye soruyor bu kez.

Erguvanlar? Bebek sırtları? Benim tarafımdaki puslu pencere camını hafifçe aralıyor ve Serdar’ı taklit ediyorum. Heyhat! Burnuma araba egzozundan başka bir koku gelmiyor. Yavaşça ona doğru dönüyorum. Yüzüne yerleştirdiği büyük gözlüğün siyah camları ardında, hiçbir ayrıntıyı kaçırmak istemeyen heyecanlı bir çocuğun meraklı gözleri yer alıyor sanki. Yol boyunca şehrin tüm seslerini kaydetmeye hazır canlı bir kayıt cihazı olarak da tanımlayabilirim onu. Kokular konusunda donanımlı bir uzman olmadığını söylemek mümkün mü peki?

Sultanahmet’e yaklaştığımızda trafik yeniden yoğunlaşıyor. Ağır aksak ilerliyoruz ki, Serdar bana doğru dönüyor.

“Biliyor musun, diyor. “İstanbul İslam medeniyetini tam anlamıyla sinesinde barındıran üç dünya kentinden bir tanesi.”

“Ya diğerleri?” diye soruyorum merakla.

“İsfahan ve Delfi.”, diyor sektirmeden. Devam ediyor.

“Ancak İstanbul’un konumu onlara göre çok daha önemli. Diğer ikisi yalnızca İslam medeniyetini taçlandırmakla yetinmiş olmalarına rağmen, İstanbul batıya açık bir kent. Farklı

kültür ve medeniyet göstergelerini bünyesinde toplamış.”

Gözleri görmeyen bir bilge var yanımda, artık eminim bundan. Taşrada, küçük bir kasabada yaşıyor olmakla yetinmeyen, kapalı gözlerinin eksikliğini bilgi ve diğer duyularıyla güçlendirebilen bir bilge kişi!

Sonunda parkın girişine geliyoruz. Araçtan indiğimizde zarif bir hareketle yeniden koluna giriyorum, hafifçe gülümsüyor. Bu davranışımı bile eksikliğiyle değil de farklı bir duyguyla karşılıyor:

“Bir an için heyecanlanıp sendeleyeceğimi düşündün anlaşılın.” diyor sesine keyifli bir eda yükleyerek. Ardından kararlı bir sesle ekliyor. “Sendeleyecek kadar olmasa bile öylesine heyecanlıyım ki şu an... Önce Sultanahmet Camii’ne doğru yürüyelim, olur mu?”

Dileğini ikiletmiyorum. İlerlemeye başlıyoruz. Başımı hafifçe havaya doğru kaldırıyor. Burun kanatları yeni bir kokunun, dolayısıyla yepyeni bir keşfin öncesine hazırlanıyor sanki. Kulakları ise çevredeki en ufak bir kıpırtıya karşı bile alabildiğine duyarlı. Büyük parktaki servileri, çınar ve ardıçları boşta kalan eliyle tek tek selamlıyor. Hey! diye sesleniyor sanki onlara: Hey! Ne kadar şanslı olduğunuzun farkında mısınız? Geniş dallarınız koca bir tarihe tanıklık etmenin keyfiyle salınıyor rüzgarda! Her ağaca kısmet olmaz böylesi; bu durumun kıymetini bilin. Bir an duraklıyor. Kısa süren bir tereddütten sonra hemen karşımızdaki manolya ağacına doğru bir kaç adım atıyor. Kolundan çıksam, birden havalanacak ve ağacın üst dallarındaki kurumuş manolyalara dokunacak sanki. Tarihin koridorlarında devam eden bir koşunun en yakın, en tutkulu tanığına hayranlıkla bakıyorum. Caminin tam karşısında olduğumuz anda bacaklarını iki yana açıyor. Nasıl güvenli bir duruş bu! Altı minareyi hızla kolağan ediyor; yemin ederim bunu yapıyor!

“İhtişam dedikleri şey bu değil mi yoksa?” diyor. Bana doğru hafifçe eğiliyor ve büyük meydanın tarihini anlatmaya başlıyor. Kurulmuş bir makine gibi; coşkuyla ve aksamadan! Konstantin zamanında meydanın aslında bir hipodrom olduğunu belirtiyor. Burada yapılan atlı yarışlardan söz ederken atların bağlı olduğu o küçük arabalardan birinde süvari olarak yer alıyor sanki. Bizans dönemindeki bu acımasız yarışmalardan bir anda Osmanlı dönemine sıçrayıveriyor. İçinde feraceli hanım kızların yer aldığı o süslü faytona ne zaman geçtiğini asla anlamıyorum. Demir tekerlekler Arnavut kaldırımlarını ezip geçerken, içindekiler de bir başka serüvenin oyuncularını arasında yer almaktan geri durmuyorlar. Faytonun küçük ahşap penceresi yavaşça aralanıyor ve narin bir beyaz elin yavaşça bıraktığı mendil hafif esintide yol alıp az ötedeki çalılara takılıveriyor. Şaşkınlıkla dinlemeyi sürdürüyorum. Kelimelere dönemin maharetli cambazlarından aşağı kalmayacak bir hünerle taklalar attıran bu gözleri görmeyen adamın içinde birbiri ardına yedi veren gülleri açıyor sanki. Tramvayın hemen önündeki vatmanın yanımdan hızla geçerken çaldığı çanla kendime geliyorum. Şu yeşil kırmızı vagonlar bile onun anlatisının bir uzantısı aslında. Geçmişten günümüze durmaksızın ve sürekli yolculuk ederek süslediği sohbeti bir an için başımı döndürüyor. Meydanda kurulan darağaçlarında sallandırılan idam mahkumlarından, ramazan gecelerindeki renkli eğlencelere geçme süratimiz ise bütün fizik kurallarını alt üst edebilecek ölçüde! Kuşdili Çayırı’ndan özel olarak getirilen komik_i şehrin şakrak bir taklitle takdimine uzanan bir bombardıman karşısında daha ne kadar dayanabilirim peki? Sonunda susuyor:

“Ne çok konuştum, değil mi?” diyor utangaç bir biçimde.

“Hayır!”, diyorum onu rahatlatmaya çalışarak. “Doğrusunu söylemek gerekirse bu güne kadar içinden yüzlerce kez geçtiğim şu büyük meydana, inan hiçbir zaman anlattıklarının gözüyle bakmamıştım!”

Kendimi affettirmek için söylediklerimin ne büyük bir gaf barındırdığını ancak kelimeler ağızımdan çıktıktan sonra fark ediyorum. Ancak söyledim ya, o gerçek bir bilge! Konunun üstünde

durmuyor bile; hafifçe gülümsüyor.

Dikilitaş'ı arkamızda bırakıp Alman Çeşmesi'ne doğru yürümeye başlıyoruz. Birden duruyor, geriye doğru dönüyor. Arkamızda kalan Dikilitaş'ın üstündeki figürleri, yalnızca çatık kaşlarını meydanda bırakan kalın siyah camlı gözlüğünün ardından bir kez daha inceliyor.

“Roma dünyanın başkenti, Dikilitaş ise bu başkent merkezidir.” diyor. Doğu Roma İmparatoru Theodosius'un Mısır'dan getirttiği bu anıt, belki de doğuyla batıyı buluşturan ilk simgeydi.”, diye devam ediyor. Heyecan içinde Dikilitaş'tan Alman Çeşmesi'ne geçiyor. Birinci Ahmed Türbesi'nin tam karşısına kondurulmuş ve Alman İmparatoru İkinci Wilhelm'in İstanbul'a armağanı olan bu güzel eserin inceliklerini bir bir sıralıyor.

Yüzümüzü Ayasofya'ya doğru çevirip yürümeyi sürdürüyoruz. Ayasofya, Serdar için yepyeni bir heyecan kaynağı elbette. Bu eşsiz mimarinin Bizans İmparatoru Birinci Jüstinyen tarafından yaptırıldığını da o sırada öğreniyorum. Bazilika planlı bu katedralin, Fatih'in İstanbul'u almasından sonra camiye dönüştürüldüğünü belirtiyor.

“Açık söylemem gerekirse bunları bilmiyordum.” diyorum. Serdar söylediklerimi duymazlıktan geliyor. Hoşgörü kültürünün bu devasa anıtıyla ilgili daha öncelerde hiç duymadığım bilgiler aktarmaya devam ediyor.

İlk günkü gezimizin yorgunluğunu Boğaz'ın derin mavi sularının hemen karşısında, Sepetçiler Kasrı'nda birer yorgunluk çayı yudumlayarak tamamlamaya karar veriyoruz. Serdar bir süre konuşmuyor; denizin sesini dinlemeye daldığına öylesine eminim ki. Uçsuz bucaksız maviliklerde suları yararak ilerleyen vapurların cirit attığı Marmara'ya doğru dönüyor. Bu sırada, benim görmediğim bir başka şeyi de gördüğüne eminim! Belki de şu anda Sarayburnu'ndan yola çıkan üç çifte kayık, yağız sandalcıların nezaretinde Haliç'in lacivert sularına doğru ağır ağır yol alıyordur, kim bilir!

“İnanılır gibi değil! Nasıl bir şehir bu?” diye konuşuyor sonunda.

“Senin gibi birinin yaşadığı şaşkınlık, bizim gibi aymazlar için yalnızca bir uyarıcı olabilir.” diyorum.

“Senin gibi biri derken?” diye soruyor merakla.

“İstanbul”la ilk kez karşılaşan biri için yaptığım basit bir değerlendirmeydi.”

Telaşla söylüyorum bunu. Başka türlü düşünmesini istemiyorum çünkü. Ben emsal bir bakarköre karşılık, onun görme dışında duygularına alabildiğine yüklediği birer çift gözün bu şehri içine çekmek, dahası hıfz etmek konusunda ne kadar kabiliyetli olduğunu ifade etmeye çalışıyorum!

“Biliyor musun, meydanda dolaşırken bir ara onun kanat seslerini bile duydum.”, diyor; az önceki söylediklerimle ilgili pek fazla hassasiyet göstermediğini belli edercesine.

“Onun kanat sesleri?”, diyorum merakla.

“Hezarfen'den söz ediyorum elbette!”, diyor Serdar. “Onu da gördüm, yemin ederim! Topkapı'nın surlarından ufka bakıyorduk, hatırlarsın. Tam da o sırada Hezarfen Ahmet Çelebi'nin, sırtındaki iğreti kanatlarla Galata Kulesi'nin üst balkonundan kendisini boşluğa bıraktığını fark ettim.”

“Tabii ya, şu Çelebi!” diyorum Hezarfen'i hatırlayarak.

“Gümüş rengindeki kubbeleri ardında bırakarak Marmara'nın serin sularının üstünden süzüldü ve rüzgarı arkasına alarak Üsküdar'a kadar uçmayı başardı. Orda da Sinanpaşa Camii'nin avlusuna

yavaşça kondu.”

“Evliya Çelebi kadar güzel anlattın.” diyorum çayımdan bir yudum alırken.

Beni yorduğunu fark etmiş olmalı. Kendisini otele bırakmamı rica ediyor. Bu arada, ertesi sabah erken saatte buluşacağımızı hatırlatmaktan da geri durmuyor.

İkinci gün Beyoğlu'na çıkıyor, üstümüze doğru gelen insan kalabalığını yarararak ilerlemeye çalışıyoruz. Serdar hiç rahatsız olmuyor. Sağında solunda yer alan büyük tarihi binalardaki eski hayatları görmeye gayret ediyor. Sıkıcı olmamaya özen göstererek bana ilginç bilgiler aktarmayı sürdürüyor. Onu merakla dinlemekte olduğumu fark ediyorum. Evet, rolleri çoktan değiştik artık. İstanbul'u gezen benim; gezdiren ise o! Saint Antuan'ın önünde bir an duraklıyor. Kilisenin içinden tütmekte olan tütsüleri kokluyorum, diyebilir kolaylıkla. Tünel'den Yüksekaldırım'a saptığımızda yeniden anlatmaya başlıyor. Kuledibi'nden geçmemizi öneriyor. Neve Şalom Sinagogu'nun önünde bir kez daha duraklıyor. Sanki bu caddeden daha öncelerde çok kez geçmiş gibi, rahat ve bilge. Koluma bir kez daha asılıyor ve anlatıyor.

“Bu şehir her şeye rağmen, karşı karşıya kaldığı şanssız sinesinde olgunlaştırmayı bilmiş bir şehir, söylememe gerek var mı?”, diyor. Anlatıyor. Osmanlı'nın dinler karşısındaki hoşgörüsünden, azınlıklara gösterdiği hassasiyetten dem vuruyor.

“Osmanlı'nın taşıdığı ruh, enteresan bir ruh kanımca.” diyor. “Kuşatıcı, bağışlayıcı bir ruh! Adil olmaktan bir an olsun sapmamış bir ruh! Farklı dinlerin kendilerini özgürce ifade ettiği bu güzelim mabetler başka türlü günümüze kadar nasıl yaşayıp ayakta kalabilirdi ki!”

Başını bir kez daha kaldırıyor. Bir dönem Levantenler'in yaşadığı, ancak giderek birer harabeye dönmeye yüz tutmuş eski binalara bir süre bakıyor! Evet, bakıyor dedim, çünkü artık eminim bundan!

Üçüncü gün ise Boğaz'da bir geziye çıkıyoruz. Serdar gezinin tadını herhangi bir İstanbul gezgininden daha fazla çıkarıyor. Emirgan'da asırlık çınarın altında çay molası verdiğimizde konu İstanbul'daki bitki çeşitliliğine geliyor. Hemen karşımızdaki sırtlarda yer alan erguvanların Boğaz'ı boylu boyunca bir bayram yerine dönüştürmüş olduğundan söz ediyor. Ağaçlardan otlardan söz ederken birdenbire yine bu şehirde yaşamış olanların hayvanlara duydukları dostluğa ustalıklı geçişini hayranlıkla izliyorum. Eski köşklere barınan köpekleri, bakılmaları için insanların seferber olduğu sahipsiz kedileri anlatırken göremediğim o bir çift göz sanki ışıltılı parlıyor.

“İstanbul'un güngörmüş hayatını koca bir tarihin yalnızca bu coğrafyada düğümlenmesiyle açıklamak haksızlık aslında...” diyor Serdar. “Bütün bunlar insani bir duyarlılıkla hemhal olmuş bize ait geleneğin devamıyla açıklanmalı belki de.”

Serdar'ı otele bıraktıktan sonra eve dönüyorum. Açıklaması kolay olmayan tatlı bir yorgunlukla kendimi koltuklardan birine bırakıyorum. Dostum o sırada arıyor. Serdar'ı bana

emanet eden eski dostumun sesindeki kaygıya şenlikli bir kahkahayla son veriyorum.

“Her şey yolunda demek.” diyor dostum merakla.

“Bir konu dışında!” diyorum ona.

“Neymiş o?” diye merakla soruyor.

“Serdar’ın görmediğine emin misin gerçekten?”

Dostum ne diyeceğini bilemiyor. “Evet...” diyor sonunda. “Tanıdığım bir duygu bu. Serdar onu bizlere de yaşatmıştı. Ama inan, insan alışıyor!”

“Söylediğim bir şakaydı zaten.” diyor ve ekliyorum: “Ayrıca onu tanıdığım için çok memnunum”.

“Sahi mi?”

“Elbette. İnsan, kendisini kendisine gösteren, dahası var olmanın güzelliğini hatırlatan birine nasıl müteşekkir olmaz ki! Böyle birinin görüp görmediğinin bir yerden sonra hiç anlamı kalmıyor!”

“Bu söylediklerin beni rahatlattı.” diyor dostum. Telefonu yavaşça yerine koyuyorum. Evet, sessizce yapıyorum bunu. Hayatımızdaki en ufak bir sesin, bir davranışın, bir kıpırtının bile kocaman bir hikaye sakladığını iyi biliyorum artık.

Gezimizin son günü Kadıköy’e geçiyoruz. Gün boyu bu yakada olacağız. Gece yine geldiği noktadan, Haydarpaşa’dan uğurlayacağım onu. Serdar, kendi durumuyla dalga geçebilecek kadar olgun olduğunu bir kez daha örnekliyor bana.

“Sonunda tam da bana yakışan bir yere geldik.” diyor.

“Anlamadım!”, diyorum şaşkınlıkla.

“Kadıköy’deyiz, öyle değil mi? Biliyorsun, buranın tarihteki adı Kalkedon’dur. Körler Ülkesi anlamına gelir.”

Ah, bunu duymuştum tabii. Ancak o, bu küçük ayrıntıyı yakalayacak bir kıvrak zekayla taşı gediğine koymayı başarıyor.

“Kalkedon, bir anlamda buldukları yerle yetinenlerin trajedisini özetler. Karşı kıyıların keşfi için çaba göstermeyen, açıkçası merak duygusu taşımayan her insan kör olarak kalmaya mahkumdur.”

Serdar bunları söyledikten sonra susuyor. Belki de beni incittiğini düşünüyor. Ancak, böyle düşünüyorsa yanılır gerçekten. Artık onu tanıdım. Karşı kıyıların keşfine çıkmış yorulmaz bir keşşaf o. Üstünde yaşanan toprakları yakından tanımak için görmenin şart olmadığını da farkında. Bilgeliğin, olgunluğun ve sonu gelmez merakın onu bambaşka kıyılarına ulaştıracağını iyi biliyor.

Kadıköy Çarşısı’nda dolaşılıyor, aktarlara girip çıkıyoruz. Kuru otlarla, tohumlarla tek tek ilgileniyor. Onlara dokunuyor, kokluyor ve hafızasına nakşediyor. Arkadaşlarına götürmek için değişik baharatlar barındıran onlarca küçük paketi itinayla çantasına yerleştiriyor.

Haydarpaşa'ya geldiğimizde her ikimiz de yorgunuz. Güzel bir tebessümle taçlandığı yüzüne bakıyorum. Mesut, ne istediğini bilen bir insanın ifadesi var yüzünde. Tren kalkmadan az önce birbirini çok uzun süredir tanıyan iki eski dostmuşçasına sarılıyoruz.

“Yazışalım!” diyor Serdar. “Senden haber almaktan mutluluk duyacağım.”

“Çünkü yazacağım her mektup sana İstanbul'dan postalanmış olacak.” diyorum gülümseyerek.

“Beni tanımışsın.” diyor Serdar.

“Ama ne yazık ki İstanbul kadar değil!”

“Belli mi olur?, derken küçük bir kahkaha atıyor. “Mektuplarında ne anlatacağın sanıyorsun?”

“Eh, biraz kendimden, ama daha çok da İstanbul'dan söz edeceğim.”

“Öyleyse bu ortak dostumuzu da tanıyacaksın!” diyor Serdar. Onu benden devir alan görevlinin yardımıyla kompartımanına doğru ilerliyor.

Tren gürültüyle perondan ayrılırken durup el sallıyorum. Her şeyi gören, görmesi gereken hiçbir anı kaçırmayan bu yeni dostum, elbette kendisine verilen selamı da görecektir. Ben onun için bir İstanbul emanetiyim çünkü. Mektuplarım ona ulaştıkça yeni dostunun yanı sıra eski bir dostuna, İstanbul'a da bir kez daha dokunmuş olacak.

Bana görmenin bambaşka bir tarifini yapmış olan Serdar'ı hiçbir zaman mektupsuz bırakmayacağımı biliyorum artık. Ona karşı sorumluluğum var çünkü; tıpkı kendime karşı olduğu gibi. Yaşadığı şehri kıyasıya tanımayan, doyasıya gezmeyen bir insan kendisini gerçek körlüğün kuyusuna da itmiş olmaz mı? Hele ki söz konusu kent İstanbul olursa durum daha bir vahimleşiyor. Medeniyetlerin bir buket çiçek gibi size bahşedildiği bu güzel ayrıcalıktan yararlanmamak için insanın nasıl bir mazereti olabilir acaba?

“Seni tanıdım ve gözlerim açıldı.” diye bağıyorum gecen karanlığına doğru. Sesim hızla uzaklaşmakta olan trenin gürültüsüne karışıyor.

Haydarpaşa'dan çıkıyorum. Hemen karşımda yer alan ışıklar içerisindeki şehrin bana karşılıksız sunduğu görsel şöleni hayranlıkla izliyorum.